

ECONOMISCHE IMPACT VAN HET CORONAVIRUS IN BRABANT

BRABANTSE IMPACT MONITOR

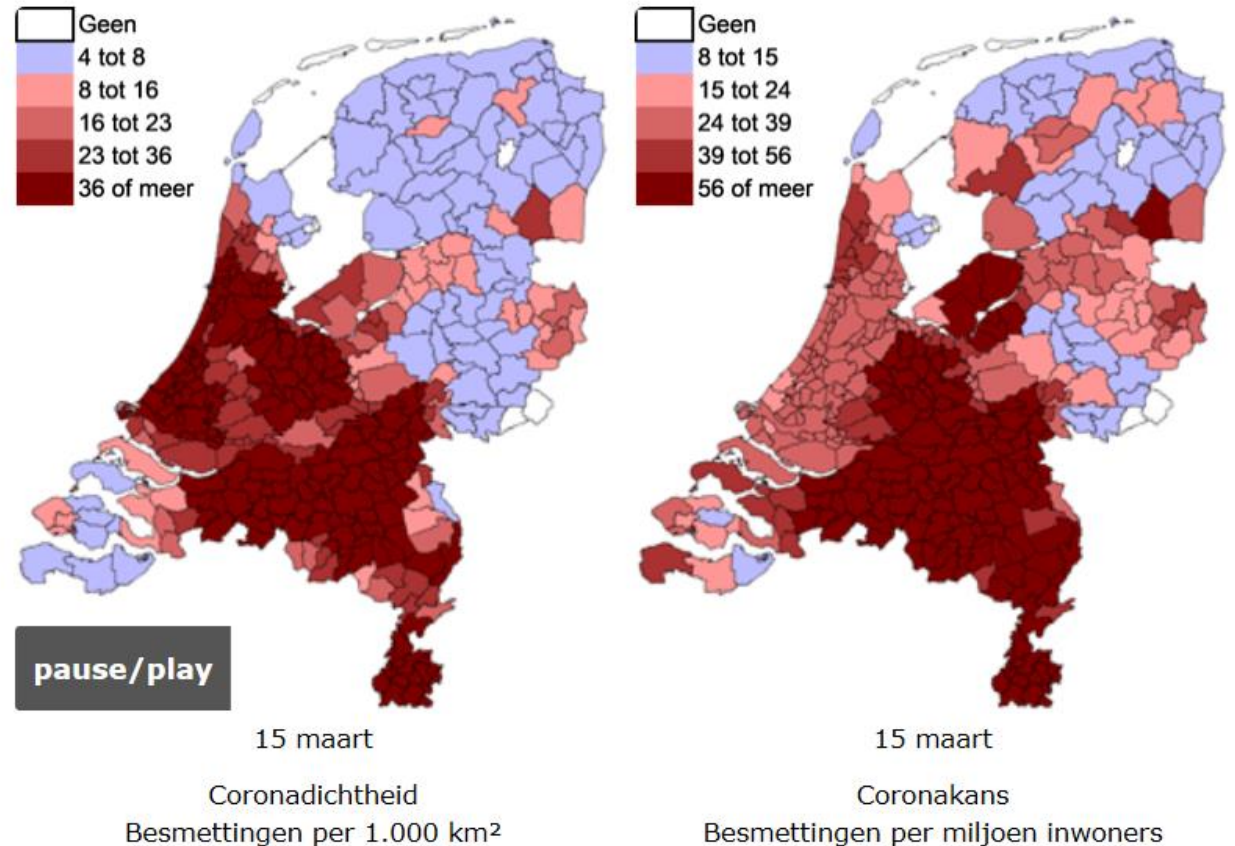
MAANDAG 16 MAART 2020

PROVINCIE NOORD-BRABANT

GEBIEDSBEELD

- In Nederland zijn 1135 mensen positief getest.
- GGD gaat echter uit van 6000 besmettingen.
- Officieel 341 besmettingen in Brabant

RECENTE ONTWIKKELINGEN

- Eet- en drinkgelegenheden, scholen, kinderopvang en sportclubs zijn tot 6 april 2020 gesloten. Scholen en kinderopvang wel open voor kinderen van ouders in vitale beroepen, zoals zorg en politie. Vanochtend nog veel onduidelijkheid of lijst van het Rijk compleet was. Daarnaast onduidelijkheid over hoe de lijst van het Rijk zich verhoudt tot lijsten met cruciale functies binnen bijvoorbeeld ASML.
- Al eerder werden evenementen afgelast en werden Nederlanders opgeroepen om aan de komende tijd aan 'sociale onthouding' te doen.
- Intussen hebben al 20.000(!) bedrijven werktijdverkorting aangevraagd voor in totaal 300.000 medewerkers. (Vrijdag waren dat er nog 5000, donderdag 'slechts' 1700). UWV Brabant geeft signaal af dat wachttijden voor uitvoering WTV oplopen door gebrek aan capaciteit.
- Met name sluiting van eet- en drinkgelegenheden heeft in veel Brabantse gemeenten stevig ingegrepen. Wel waren er tegelijkertijd ook hartverwarmende initiatieven, zo meldde een wethouder uit Breda vandaag dat de lokale horeca maaltijden hadden laten afleveren bij het ziekenhuis en de Voedselbank.
- De KvK heeft samen met VNO-NCW en MKB-Nederland een speciaal telefoonnummer voor ondernemers: 0800-2117. Daar kunnen ondernemers terecht voor al hun vragen met betrekking tot de gevolgen van de Corona-epidemie.

IMPACT ECONOMIE

- ZZP'ers, tijdelijke werknemers en oproep- en uitzendkrachten dreigen als eerste hun baan te verliezen als het werk stil valt.
- Hoogleraar arbeidsmarkt Ton Wilthagen stelt dat de kans op een forse economische recessie toeneemt: "*Minder werk, minder inkomsten, minder consumptie, minder omzet, minder belastinginkomsten, minder geld voor overheden, bezuinigingen. Dan wordt het moeilijker om faillissementen en grote ontslagen te vermijden. En armoede en schulden nemen toe. Maar, dat weten we nu nog niet*" (BD, 15-03-2020)
- Verwachting is in ieder geval dat economische groei Nederland minimaal halveert door coronavirus
- Veel onduidelijkheid over stages en leerwerkplekken van in totaal 84.000 MBO-studenten in Brabant. Velen worden naar huis gestuurd, anderen worden opgeroepen te blijven werken (bijvoorbeeld in de zorg). Ook afstuderen is onzeker.
- Het consumentenvertrouwen kan een deuk oplopen door gezondheidsrisico's en onzekerheid over werk.
- Vandaag komen ook eerste zorgen uit de landbouw. Greenports Nederland meldt: schade in de tuinbouw voor 5 miljard euro. ZLTO vraagt acute aandacht voor het feit dat veel arbeidsmigranten per direct zijn teruggekeerd naar hun land van herkomst.

ACTUEEL BEELD

Gebiedsbeeld

Recente ontwikkelingen

Impact economie >

Ontwikkelingen per branche

Mediabeeld

(NOOD)MAATREGELEN

IMPACT ECONOMIE

Uitbraak coronavirus kent vooral negatieve gevolgen voor de meeste sectoren

Inschatting van de effecten op Nederlandse sectoren

	Impact op de vraag		Impact op inkoopkosten*		Impact op productie**	
	Nu	Komende maanden	Nu	Komende maanden	Nu	Komende maanden
Agrarische sector						
Bouw						
Detailhandel		-	-	-		-
Groothandel	-	-	+/-	+/-	-	-
Horeca & toerisme	-	-				-
Industrie	-	-	+/-	+/-	-	-
Transport & opslag	-	-	+	+	-	-
Zakelijke diensten						
Onderwijs						-
Overheid						
Zorg en Welzijn	+	+		-		-

- = Negatief effect
- + = "Positief" effect
- +/- = Zowel "positieve" als negatieve effecten

*bijv. transportkosten, olieprijs

**bijv. verstoring in toeleverketen, groter risico op ziekte werknemers

Bron: ING Economisch Bureau

Aanpassingsvermogen verschilt per sector

Inschatting van de mogelijkheid om de gevolgen van covid-2019 op te vangen

	Thuiswerken mogelijk	Inhaal-mogelijkheden	Aandeel van flexibel personeel
Agrarische sector		-	
Bouw	-	-	+
Detailhandel	-	+	+
Groothandel	+	+	
Horeca & toerisme	-	-	+
Industrie	-	+	
Transport & opslag	-	+	+
Zakelijke diensten	+	+	+
Onderwijs	-		
Overheid	+		
Zorg en Welzijn	-	-	

- = Weinig/ geen mogelijkheid tot aanpassing

+ = Wel mogelijkheid tot aanpassing

Bron: ING Economisch Bureau

HORECA, RECREATIE EN TOERISME

- Eet- en drinkgelegenheden zijn tot 6 april gesloten. Alle evenementen zijn afgelast. Theaters en musea zijn dicht. Afhaal- en bezorgrestaurants mogen open blijven; ook coffeeshops vallen onder de afhaalrestaurants.
- KHN gaat voorlopig uit van een directe schadepost van 5,1 miljard euro (terwijl de totale omzet in 2019 28,6 miljard euro betrof)
- Recent onderzoek Koninklijke Horeca Nederland:
(voordat de algehele maatregel van sluiting tot 6 april van kracht was)
 - Bijna alle Brabantse horecaondernemers (93%) geven aan negatieve gevolgen te ervaren.
 - Brabant kent in vergelijking met andere provincies het grootste percentage extra annuleringen (61% tegen 48% landelijk) in vergelijking met normale periode.
 - Tevens heeft Brabant het laagste bezettingspercentage (48%).
 - Brabantse ondernemers schatten zeker 40% aan omzet mis te lopen door het coronavirus.
 - De overgrote meerderheid (76%) zou graag financiële hulp krijgen van de overheid om de epidemie te overleven.
 - Ruim een derde van de ondernemers (34%) zegt niet voldoende buffers te hebben om meer dan 1 maand te kunnen overbruggen.
- De Efteling is gesloten. Gevolgen voor 3500 personeelsleden onduidelijk.
- Safaripark Beekse Bergen, ZooParc Overloon en Dierenrijk Nuenen tot nader order gesloten.
- Liquiditeit is op korte termijn een groot probleem. Daarna zullen faillissementen volgen, is de verwachting.
- Horecaondernemers vrezen tevens dat hun gelegenheid doelwit wordt van vandalisme of diefstal. Oproep aan Veiligheidsregio hier extra aandacht aan te besteden.

CULTUUR, EVENEMENTEN EN BEURZEN

- Alle evenementen in Brabant afgelast.
- Zo ook festivals STRP, Tilt en Cement. Er is bij deze organisaties vrijwel geen weerstandsvermogen om klappen zoals deze op te vangen. Vermoedelijke schade voor 3 festivals: €650.000.
- Concertzalen als Mezz, Effenaar, 013 en W2 voorzien totale schade van €800.000-€900.000. Zalen draaien op liquiditeit en voorzien problemen in de zomer, aangezien er dan geen producties plaatsvinden.
- De Brabantse theaters en muziekgebouwen spreken van een schade van €2,3 miljoen tot het einde van de maand. Als acuut probleem wordt het uitbetalen van vakantiegeld genoemd.
- Festivalorganisaties voorzien enorme kring van zzp'ers van werk (zoals makers, technici en marketeers). Er is door afgelastingen geen werk voor hen.
- Zalen- en conferentiecentra en standbouwers zien opdrachten in rook opgaan. Zo ziet standbouwer Gielissen uit Eindhoven en Helmond 70 opdrachten voor beurzen en evenementen geannuleerd worden.
- Het doorgaan van Paaspop (10-12 april) in Schijndel is onzeker. De opbouw ligt stil.
- Midpoint: "orderportefeuilles van Brabantse bedrijven binnen de evenementenbranche drogen op"
- Oproep aan de overheid vanuit de branche: "ga soepeler om met het verlenen van vergunningen voor evenementen voor na de Corona-periode" (bijvoorbeeld: vraag geen kosten voor vergunningen en versoepel regelgeving voor geheel 2020).

VERVOER, LOGISTIEK EN TRANSPORT

- OV-NL meldt dat het aantal reizigers in de ochtendspits is gedaald met 85%. Totaal aantal reizigers gemiddeld gedaald met 50%.
- Stad- en streekvervoer loopt vanwege de afname van reizigers 60 miljoen euro per maand mis.
- Daarentegen: geen files op de Brabantse snelwegen (en max. 100 km/uur)
- Taxibedrijven (bijvoorbeeld in zorgvervoer) hebben weinig tot geen ritten en dreigen om te vallen.
- Europese koepel logistiek roept EU op om rijverboden tijdelijk op te heffen om te voorkomen dat bestuurders en bedrijfsvoertuigen worden geblokkeerd in quarantainegebieden.
- Omzetsdaling containerterminals van 25-30%
- Warehouses (bijvoorbeeld met kleding) lopen vol, maar de afname loopt sterk terug.
- Oproep: zorg bij eventuele 'lockdown' dat het goederenvervoer doorgang kan vinden. Gevolgen en consequenties zijn dan meteen immens.

(MAAK)INDUSTRIE

- Sentiment binnen (maak)industrie begint langzaam aan om te slaan van 'geen zorgen' naar 'zorgelijk', zo blijkt uit contacten met regionale Brabantse ontwikkelmaatschappijen.
- Het wordt steeds lastiger om de productie op peil te houden nu een deel van het personeel niet komt werken.
- Er komen steeds meer meldingen binnen dat door de onzekerheid orderboeken vanaf de tweede helft van 2020 leeg lopen.
- Een aantal buitenlandse machinefabrikanten (zoals in Duitsland) sluit tijdelijk de deuren, waardoor de productieplanning verstoord wordt.
- Leveringen uit China komen wel weer op gang. MedTech in Zuid-Oost Brabant ziet vraag groeien.
- Innovatieve processen staan onder druk, aangezien de focus geheel ligt op de continuïteit van de bedrijfsvoering.
- Financiële druk (liquiditeit) op bedrijven neemt toe.
- Behoeftte aan informatie-uitwisseling tussen bedrijven in de keten van toelevering over kennis, problemen en oplossingen.
- Een aantal branches stelt meld- en informatiepunt open voor vragen en tips, bijvoorbeeld hoe je de continuïteit van je bedrijf kunt garanderen, zoals de FME: <https://www.fme.nl/nl/nieuws/meld-informatiepunt-coronavirus> en KMU: <https://metaalunie.nl/Actueel/Coronavirus>

(INTER)NATIONAAL MEDIABEELD

- Het openbaar leven zit sinds dit weekend in grote delen van West-Europa op slot. De gevolgen voor Nederlandse werkgevers en werknemers zijn groot. Zo hebben inmiddels ruim 20.000 bedrijven werktijdverkorting aangevraagd.
 - [Coronazorgen bij bedrijven: al 20.000 aanvragen voor werktijdverkorting](#) (NRC)
 - [Openbare leven in Nederland is vrijwel volledig stilgevallen](#) (Telegraaf)
 - [Economische crisis lijkt onontkoombaar](#) (Volkskrant)
- Volgens branchevereniging Koninklijke Horeca Nederland heeft de sector 5,1 miljard euro aan overheidssteun nodig.
 - [Horeca Nederland claimt minimaal 5,1 miljard overheidssteun](#) (De Ondernemer)
- LTO Nederland trekt ook aan de bel namens boeren en tuinders. Boeren en tuinders kunnen hun producten niet kwijt en er zijn zorgen over voldoende personeel.
 - [Zorgen over voldoende personeel](#) (Boerderij)
 - [De sierteelt wordt zwaar getroffen door coronamaatregelen](#) (Volkskrant)
- Minister Hoekstra laat bij Buitenhof weten alles op alles te zetten om KLM en Schiphol overeind te houden. KLM heeft intussen laten weten vrijwel helemaal te stoppen met vliegen vanwege het coronavirus.
 - [Air France-KLM stopt bijna helemaal met vliegen vanwege coronavirus](#) (NOS)
 - [KLM wil werktijdverkorting, schrapt minimaal 1.500 banen](#) (NOS)
- In Amerika grijpt de centrale bank grootscheeps in op de financiële markten; beurzen zakken diep in het rood.
 - [Federal Reserve verlaagt rente opnieuw om coronacrisis](#) (Volkskrant)
 - [Wall Street weer keihard onderuit; AEX fors in het rood](#) (RTL Z)

REGIONAAL MEDIABEELD

- Hoogleraar Ton Wilthagen: het coronavirus verziekt ook Brabantse arbeidsmarkt en de kans op een recessie neemt toe: "Minder werk, minder inkomsten, minder consumptie, minder omzet, minder belastinginkomsten, minder geld voor overheden, bezuinigingen. Dan wordt het moeilijker om faillissementen en grote ontslagen te vermijden."
 - [‘Forse recessie niet ondenkbaar’](#) (Brabants Dagblad)
- Ook ouders met 'vitale beroepen' houden hun kinderen thuis, blijkt uit een rondgang van Omroep Brabant. De oorzaak daarvan is niet duidelijk. Mogelijk durven zij het niet aan hun kinderen naar school te sturen.
 - [Ook ouders met vitale beroepen houden hun kinderen thuis](#) (Omroep Brabant)
- Brabantse horecagelegenheden zagen de maatregel om restaurants en cafés te sluiten wel aankomen, maar zijn verrast door de snelheid waarmee de maatregel is ingevoerd. Sommige restaurants zoeken andere manieren om overeind te blijven.
 - [Cafébazen en eigenaren restaurants overvallen door besluit om horecagelegenheden te sluiten](#) (Omroep Brabant)
 - [Michelinster op de bank, zelfs Tilburgs sterrestaurant Monarh gaat bezorgen](#) (Brabants Dagblad)
- Bij doe-het-zelf-zaken doen klussers nog volop hun inkopen, maar bij IKEA geen hotdogs meer.
 - [Corona houdt de klusser niet thuis](#) (Eindhovens Dagblad)

ACTUEEL BEELD

Gebiedsbeeld

Recente ontwikkelingen

Impact economie

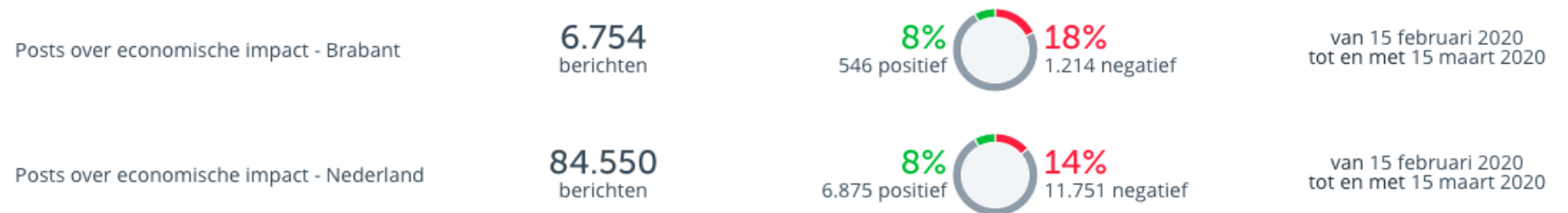
Ontwikkelingen per branche

Mediabeeld >

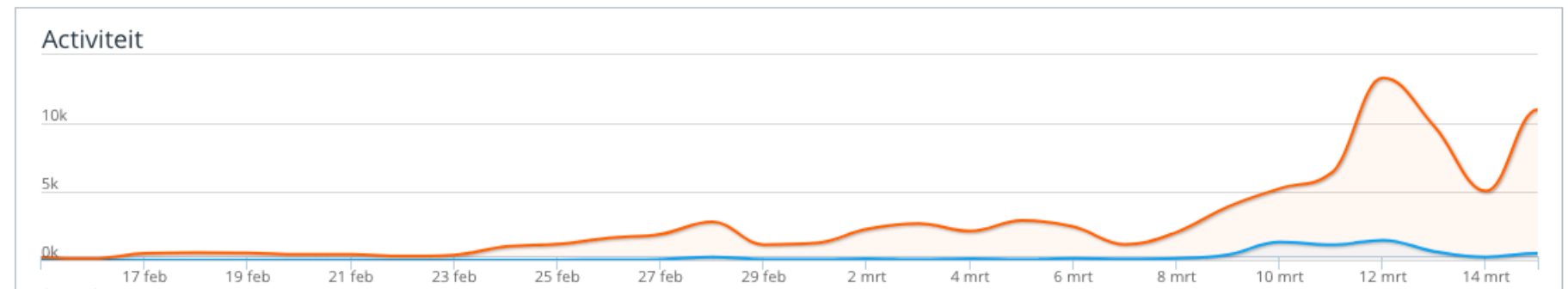
(NOOD)MAATREGELEN

SOCIAL MEDIA

- Op zaterdag 14 maart nam het aantal berichten over de economische impact van corona in Brabant (blauw) en landelijk (oranje) iets af, maar sinds de aankondiging van de landelijke maatregelen op zondagavond neemt het aantal berichten weer flink toe.

Activiteit & Sentiment

- NB: de zoekopdracht voor online berichtgeving is maandag uitgebreid met nieuwe zoektermen. Daarom is het totaal aantal berichten in bovenstaande grafieken substantieel groter dan in de rapportages van 12 en 13 maart.

SOCIAL MEDIA

- Op sociale media is continue aandacht voor de economische impact van de coronamaatregelen op allerlei sectoren en beroepsgroepen, en in het bijzonder voor zzp'ers. De uitspraak van minister Wiebes ("De zzp'ers hebben zelf gezegd dat ze geen vast dienstverband willen. Deze mensen hebben zelf bewust dat risico genomen") wordt in dit verband stevig becommentarieerd.
- De lijst met cruciale beroepen zoals vastgesteld door de Rijksoverheid wordt veel gedeeld.
- Afgelopen weekend veel verontwaardiging over mensen op volle terrassen, feestjes die ondanks de oproep tot sociale distantie gewoon doorgingen en andere 'asociale' activiteiten.
- Tegelijkertijd zien we online ook positieve berichten, over positieve initiatieven. Denk aan restaurants in Breda die voedsel doneren aan de Voedselbank, de hashtag #coronahulp die wordt gebruikt om allerlei soorten hulp aan te bieden, de Facebookgroep 'Brabant helpt elkaar' en mensen die hun waardering uitspreken voor zorgmedewerkers, leraren, hulpverleners en vakkenvullers.

Henk Nijboer
@henknijboer

Stuitend, minister Wiebes @WNLopZondag Freelancers, tijdelijk of 0-urencontract, zzp'ers in getroffen sectoren: ze hebben er zelf voor gekozen. Voor hen is er alleen bijzondere bijstand. Met deze aanpak wordt de recessie erg diep en het maatschappelijk leed onnodig groot.

[Translate Tweet](#)
10:30 AM · Mar 15, 2020 · Twitter for iPhone

617 Retweets 1.6K Likes

Rob Wijnberg ✓
@robwijnberg

Inlijsten en nooit meer van Teletekst halen.

20:17 · 15-03-2020 · Twitter for iPhone

1.179 Retweets 3.861 vind-ik-leuks

OVERZICHT (NOOD)MAATREGELEN

- Werktijdverkorting (WTV) die 3 weken geleden is ingesteld; waarop bedrijven een beroep kunnen doen die door een calamiteit tijdelijk een verlies van werkuren hebben.
- Verruiming van Borgstelling MKB-kredieten (BMKB); hulp voor bedrijven in liquiditeitsproblemen is per 16 maart 2020 van kracht.
- Fiscaliteit; mogelijkheid tot het verzoek om bijzonder uitstel van betaling in inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, omzetbelasting en loonbelasting.
- Zie ook de [Kamerbrief](#) over economische maatregelen met betrekking tot het coronavirus.
- Kabinet heeft aangekondigd met aanvullende maatregelen te komen.